

บทความวิจัย

การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและการมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูรัฐปาตานีในประวัติศาสตร์

แวยูโซะ ลีเดะ* อิลมาเอะ สามีมาเอะ** อับดุลลาเต๊ะ สามีมาเอะ***

*ผศ.ดร.(ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์), อาจารย์ประจำสาขาวิชาอัญมณีศาสตร์ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

**ผศ.ดร.(อิสลามศึกษาและชะรีอะฮ์), หัวหน้าศูนย์อัลกุรอานและอาจารย์ประจำสาขาวิชาชะรีอะฮ์ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

***ผศ.(ชะรีอะฮ์), หัวหน้าสาขาวิชาชะรีอะฮ์ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานรัฐปาตานีในอดีต และเพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรมลายูในอดีต โดยใช้หลักเกณฑ์ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้ทำการศึกษาเนื้อหาต่าง ๆ พร้อมตั้งหัวข้อย่อย หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผลการศึกษาพบว่า

1) ประวัติศาสตร์รัฐปาตานีเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของชนชาติมลายูในพื้นที่ พบว่า (1) มีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการกำเนิดดินแดนแถบคาบสมุทรมลายูมีความเป็นมาตั้งแต่ 1000 ปี มีหลักฐานทางโบราณคดีว่า มีการตั้งรกรากของผู้คนตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 1000 หรือ 1100 มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองปาเล็มบัน (2) มีการเสนอหลักฐานและความคิดเห็น โดยเชื่อว่า ศรีวิชัยมิได้มีศูนย์กลางที่แน่นอนและถาวร เชื่อว่า ศูนย์กลางของศรีวิชัยอาจจะอยู่ทั้งที่บริเวณหมู่เกาะหรือบนคาบสมุทรมลายูมีการเปลี่ยนแปลงโดยตลอด

2) ตัวตนของชนชาติมลายูมุสลิมในพื้นที่ตามความเห็นของอิบรอฮีม สุกรีและอารีฟิน บินจิสรูปดังนี้ (1) มีการถกเถียงข้อค้นพบทางประวัติศาสตร์ว่า ความเป็นมาของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรมลายูซึ่งย้อนถึงประวัติศาสตร์ว่า รัฐปาตานีมีความเป็นมาตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 2 ในสมัยรัฐปาตานียังเป็นรัฐลังกาสุกะ (2) การมีตัวตนของชนชาติพันธุ์มลายูโดยใช้หลักการทางดาราศาสตร์ฟิสิกส์ ตรวจสอบวันที่จากเหตุการณ์ทางดาราศาสตร์ ที่อ้างอิงถึงในตำนานท้องถิ่นเกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรอาณาจักรศรีโพธิ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1369

3) ความเข้าใจของการมีอยู่ของชาติพันธุ์มลายู ดังนี้ (1) ทศนะของนักนิรุกติศาสตร์ คำว่ามลายูเชื่อมมาจากภาษาสันสกฤต หมายถึง ภูเขาหรือ เนินสูง (2) ทศนะนักมานุษยวิทยาเชื่อว่า ชาวมลายูโดยทางกายภาพเป็นผู้ที่สีผิวเปลือกกลมดลูก มีนิสัยนุ่มนวล (3) มลายูในทศนะของนักชาติพันธุ์วิทยา คือ กลุ่มชนที่มีระบบสังคมอยู่บนความเชื่อในศาสนา (4) มีการตรวจสอบการมีตัวตนโดยใช้ DNA ซึ่งการศึกษาแนวนี้มีมาตั้งแต่ 20 กว่าปีแล้ว (4) มีการตรวจสอบทางภาษาศาสตร์โดยใช้ทฤษฎีการอพยพและโยกย้ายถิ่น

4) พัฒนาการการเคลื่อนไหวเพื่อคงอยู่ของชาติพันธุ์มลายูมุสลิมในพื้นที่ คือ (1) มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิตของชาวมลายูสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ (2) การเปลี่ยนแปลงศาสนาตลอดช่วงสมัยสุดท้ายชาวมลายูในพื้นที่เปลี่ยนเป็นรัฐมลายูอิสลามอย่างสมบูรณ์ (3) การแย่งชิงอำนาจทางธุรกิจการค้าและความสัมพันธ์กับโลกภายนอกกับรัฐสยาม (4) มีกระบวนการตกลงสนธิสัญญาอังก์โลสยามทำให้รัฐมลายูปาตานีตกเป็นเมืองขึ้นของรัฐสยาม (5) ตลอดจนมีความกดขี่ข่มเหงจนเกิดองค์การเพื่อเรียกร้องสิทธิและขอความยุติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ และ (4) ประมาณปี พ.ศ. 2550 มีเปลี่ยนแนวคิดการเรียกร้องในรูปแบบสันติภาพและเจรจา

คำสำคัญ: การตั้งถิ่นฐาน, ชาติพันธุ์มลายู, รัฐปาตานี,

RESEARCH

Analysis of the history of settlement and the existence of the Patani Malay nation in history.

Weayosof Sidae* Ismail samoh** Abdullateh Saleah***

*Asst.Prof.Dr.(Geography and History), Lecturer in Usuluddeen Department Faculty of Islamic Studies and Law Fatoni University

**Asst. Prof. Dr. (Islamic Studies and Shariah), Head of the Quran Center and Lecturer in the Shariah Department Faculty of Islamic Studies and Law Fatoni University

**Asst. Prof. (Shariah), Head of Shariah Department Faculty of Islamic Studies and Law Fatoni University

Abstract

This research have a purpose To study and analyze the history of the settlement of Patani state in the past. To study and analyze data regarding the existence of the Malay nation on the Malay Peninsula in the past. Using the criteria for collecting information from various related documents and studying various contents and setting subtopics. After that, analyze and present the results of the analysis in the form of a descriptive report analyzed according to the specified objectives.

The results of the study found that

1) The history of the state of Patani regarding the settlement of the Malay people in the area is as follows: (1) There are different opinions about the origin of the land on the Malay Peninsula, which has existed since 1000 years. There is archaeological evidence that There has been a settlement of people since about 1000 or 1100 AD with the administrative center at the city of Palembang. (2) Evidence and opinions have been presented, believing that Srivijaya did not have a definite and permanent center. It is believed that the center of Srivijaya may be located in the archipelago or on the Malay Peninsula, constantly changing.

2) The identity of the Malay Muslim people in the area according to Ibrahim. Sukree and Areepin Binji summarize as follows: (1) There is a discussion of historical findings that the history of the Malay nation on the Malay Peninsula, which dates back to the history that The state of Patani has existed since the beginning of the 2nd century AD, when the state of Patani was still a Lankan state. (2) The existence of the Malay ethnicity using the principles of astrophysics. Detect dates from astronomical events that is referenced in local legends about the founding of the Si Pho kingdom since 1369

3) Understanding of the existence of the Malay ethnicity as follows: (1) Viewpoint of etymologists The word Malay is believed to come from the Sanskrit language, meaning mountain or high hill. (2) The view of traditional anthropologists is that Physically, Malays are people with the skin color of a ripe sapodilla shell. They have a soft nature. (3) Malays, in the view of ethnologists, are a group of people whose social system is based on religious beliefs. (4) Identity is verified using DNA. This line of study has been going on for more than 20 years (4). It has been examined linguistically using the theory of immigration and migration.

4) The development of the movement to maintain the Malay Muslim nation in the area is (1) there are facts about the way of life of the Malay people that is consistent with the conditions of the area (2) religious changes throughout the last period, the Malay people in the area changed It is a completely Islamic Malay state. (3) The struggle for power in business, trade, and relations with the outside world with the Siamese state. (4) There is a process of agreeing on the Anglo-Siam Treaty, causing the Malay state of Patani to become a colony of the Siamese state. (5) as well as there was bitter oppression until there was an organization to demand rights and ask for justice in various forms and (4) around the year 2007 there was a change in the concept of calling for peace and negotiation.

Keywords: Settlement Malay Ethnicity, Pattani State

บทนำ

มุมมองทางประวัติศาสตร์มีหลักฐานค้นพบว่า ดินแดนแถบคาบสมุทรมลายูมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ก่อนอาณาจักรสุโขทัย เกือบ 1000 ปี ตั้งแต่ยุคอาณาจักรศรีวิชัย เนื่องจากมีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีแถบเมืองปาตานีว่ามีการตั้งรกรากของผู้คนตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 1000 หรือ 1100 (จิตต์ วงษ์เทศ : รัฐปาตานีในศรีวิชัย, สำนักพิมพ์มติชน) การค้นพบดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานหนึ่งของศาสตราจารย์ ยอร์จ เซเดส์ (Georges Coedes) ว่า ศรีวิชัยเป็นอาณาจักรหนึ่งที่มีอำนาจทางการเมืองมั่นคง มีอาณาเขตกว้างขวางใหญ่โต ครอบคลุมหมู่เกาะต่าง ๆ บริเวณตอนใต้ของคาบสมุทรมลายูตลอดขึ้นมาถึงดินแดนบางส่วนของคาบสมุทรมลายู โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองปาเล็มบัง (Palembang) เกาะสุมาตรา แต่ก็มีนักปราชญ์หลายท่านคัดค้าน เช่น ศาสตราจารย์หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุ รัชนี้ ทรงเชื่อว่า ศูนย์กลางของศรีวิชัยอยู่บนคาบสมุทรมลายูบริเวณอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีหรือมีขอบเขตถึงบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อมาเมื่อนักวิชาการหลายท่านเสนอหลักฐานและความเห็นเพิ่มเติมว่า ศรีวิชัยมิได้มีศูนย์กลางที่แน่นอนและถาวร แต่จะเปลี่ยนแปลงไปตามความเข้มแข็งของผู้นำของแต่ละท้องถิ่นที่สามารถควบคุมอำนาจทางการเมืองและการค้า ดังนั้นศูนย์กลางของศรีวิชัยอาจจะอยู่ทั้งที่บริเวณหมู่เกาะหรือบนคาบสมุทรมลายู (รายงานการสัมมนาฯ โดยกองโบราณคดี กรมศิลปากร 2525)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชนชาติมลายูซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหนึ่งในการตอบข้อคำถามของนักศึกษาในห้องเรียน เพื่อความเข้าใจของจุดยืนในการคำพูดของปราชญ์อาหรับ อิบน์ ก็อยยิม กล่าวว่า “ผู้ใดรู้จักตัวเองจะรู้จักผู้สร้างคือพระเจ้า” (อิบน์ ก็อยยิม, พะวาฮิด ,1 :202) เพื่อขยายต่อของคำอธิบายดังกล่าว “ผู้ใดที่ไม่รู้จักประวัติที่มาของเขาจะไม่รู้จักตัวเอง”(ยะหยา อัลรอซี, มะคอคิดหะสะนะฮฺ : 198) ด้วยเหตุนี้มีการค้นคว้าข้อมูลในประวัติศาสตร์ตัวตนของชาวมลายูเพื่อได้รับคำตอบอย่างชัดเจน นับว่าเป็นความสำคัญหนึ่งสำหรับนักศึกษาเกี่ยวกับตัวตนของชาติพันธุ์ จึงมีการวิเคราะห์วิจัยนี้ เพื่อได้รับรู้ถึงตัวตนและที่มาของชาวมลายูตลอดจนประวัติการจัดตั้งรัฐมลายูอิสลามปาตานีบนพื้นที่แหลมทองแห่งนี้ได้อย่างชัดเจน

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนอยากจะศึกษาเรียนรู้ถึงประวัติความมาของการสร้างเมืองปาตานีในอดีต จากเอกสารอ้างอิงและข้อมูลค้นพบต่าง ๆ นั้นว่า นักวิจัยและนักประวัติศาสตร์มีข้อคิดเห็นอย่างไรบ้างเกี่ยวกับการสร้างปาตานี เพื่อเป็นข้อคิดให้ผู้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ในตอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานรัฐปาตานีในอดีต
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรมลายูในอดีต

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานรัฐปาตานีในอดีต และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรมลายูในอดีต ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนหนึ่ง วิธีการรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่สอง การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่สาม การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิธีการรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ 1) เอกสารปฐมภูมิ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์รัฐปาตานีโดยตรงทั้งที่ใช้อ้างอิงเป็นหลักและเป็นรอง 2) ศึกษาเอกสารทุติยภูมิ ซึ่งหมายถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม ได้แก่ หนังสือที่ข้อมูลบางส่วนพูดถึงประวัติศาสตร์ปาตานีในอดีตที่นำมาใช้เป็นหลักฐานในการเขียนผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง หนังสือที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ต่างๆที่กำเนิดบนคาบสมุทรมลายูแห่งนี้ รวมทั้งหนังสือเป็นภาษามลายู ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ 3) ศึกษาเอกสารตติยภูมิ ได้แก่ พจนานุกรมอธิบายศัพท์ ภาษอาหรับและมลายู ที่ปรากฏในหนังสือชาติพันธุ์มลายู สารานุกรมอธิบายชื่อสถานที่ เมือง หรือประเทศต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือประวัติศาสตร์รัฐปาตานี นามานุกรมต่าง ๆ ที่อธิบายชีวประวัติของนักปราชญ์ที่มีชื่อเสียงในเมืองปาตานีในอดีต

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากการแยกแยะเป็นหัวข้อย่อย เพื่อรู้ถึงกรอบและความหมายแนวคิดการตั้งรัฐและการกำเนิดชาติพันธุ์ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้แยกออกมาเป็นหลายตอนที่เกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อมาทบทวนก่อนที่จะวิเคราะห์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางปรัชญาของเขคดาวูดนั้น พบว่า (1) กรอบและความหมายของการกำเนิดชาติพันธุ์และการตั้งรัฐ (2) พัฒนาการตั้งถิ่นฐานของชนชาติมลายูในพื้นที่ (3) หลักฐานการมีตัวตนของชนชาติมลายูมุสลิมในพื้นที่ตามความเห็นของอิบรอฮิม สุกกรีและอารีฟิน บินจิจิ (5) พัฒนาการเคลื่อนไหวเพื่อคงอยู่ของชาติพันธุ์มลายูมุสลิมในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการแบบอุปนัย คือ สร้างข้อสรุปจากสิ่งที่ปรากฏขึ้น ในขณะที่ดำเนินการกิจกรรมตามกระบวนการวิจัยและการวิเคราะห์จากข้อมูลในหนังสืออ้างอิงปฐมภูมิและทุติยภูมิ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ของข้อค้นพบในการวิจัย

การวิเคราะห์โดยมีการยึดหลักการ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้วในอดีต โดยอาศัยวิธีการดังนี้ คือ การศึกษาเป็นรายกรณี ที่เจาะจงเฉพาะเกี่ยวกับประวัติการตั้งถิ่นฐานของการตั้งรัฐปาตานี และการกำเนิดชาติพันธุ์ การศึกษาพัฒนาการ เป็นการศึกษาความแตกต่างของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งในประวัติศาสตร์รัฐปาตานีและการกำเนิดชาติพันธุ์มลายูของเขตดาวูด การศึกษาความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การวิเคราะห์ที่ใช้หลักอักษุ อัลฟิกฮ์ การเอามาทัศนะของบรรดาปราชญ์ปาตานี มีระบุว่า มีชาติพันธุ์มลายู หรือรัฐปาตานี ในหนังสือฟิกฮ์ (กฎหมายอิสลาม) อุลามาอูด้านฟิกฮ์ 3) การวิเคราะห์โดยใช้หลักการหะดีษ เพื่อรู้ความชัดเจนของการ ชี้ขาดในทัศนะต่าง ๆ ผ่านกระบวนการคัดกรองในรูปแบบรายงานของหะดีษ

ความเป็นมาตัวตนของชาติพันธุ์มลายู

ความเป็นมาของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรมลายูเนื่องจากยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำเนิดของชาติพันธุ์มลายูนั้น เริ่มต้นเมื่อใครผู้วิจัยจึงตามแนวคิดของอาจารย์จิตต์ วงษ์เทศย้อนถึงประวัติศาสตร์ว่า รัฐปาตานีมีอยู่แล้วในสมัยศรีวิชัย จึงคาดว่ามีจุดเริ่มต้นตั้งแต่พ.ศ. 1000 หรือ 1100 หรือหากเราย้อนกลับมาอีกก่อนหน้านั้น มีในหนังสืออับรอฮิม สุกรีซอคิดเห็นว่า ประวัติศาสตร์รัฐมลายูมีตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 2 ในสมัยปาตานียังเป็นรัฐลังกาสุกะ แต่มีข้อขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องจากศรีวิชัยเพิ่งจะมีอำนาจราวคริสต์ศตวรรษที่ 10 (อารีฟิน บินจิและคณะ, 2556:31-40) จึงยึดหลักการโยกย้ายและการอพยพ เนื่องจากการอพยพของชาติพันธุ์มลายูโปรโตจากเอเชียกลางเข้ามาในพื้นที่ ตั้งแต่ 2500 ปี ก่อนคริสตกาลเสียอีก" (อารีฟิน บินจิ ,2556: 12) เพื่อความชัดเจนจึงยึดหลักว่า เมื่อมีแนวคิดจากศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ได้ระบุว่า ศรีวิชัยน่าจะสถาปนาในช่วงเวลาก่อนปี พ.ศ. 1225 เล็กน้อย (เสนีย์อนุชิต ถาวรเศรษฐ์ ,2547 : 60) ก็หมายถึง ระหว่างการกำเนิดรัฐมลายูกับการมีอำนาจของอาณาจักรศรีวิชัยบนแหลมมลายูในคริสต์ศตวรรษที่ 2 และท่านเสนีย์อนุชิต ถาวรเศรษฐ์ เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบหลักฐานอาณาจักรศรีโพธิ์ ระบุว่า อาณาจักรศรีโพธิ์ หรือ ศรีวิชัยสถาปนาขึ้นในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 1202 (เสนีย์อนุชิต ,2547: 62) โดยใช้หลักการทางดาราศาสตร์ พิสิกส์ ตรวจสอบวันที่จากเหตุการณ์ทางดาราศาสตร์ ที่อ้างอิงถึงในตำนานท้องถิ่นเกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรที่ว่า หลังเสร็จสิ้นสงครามแย่งช้าง ต่อมาได้เกิดสุริยุคราสแหวนเพชรขึ้นในท้องที่ดังกล่าว หลังจากนั้นอีก 7 วัน มหาราชทั้งสอง ได้ทำพิธีบรมราชาภิเษกที่เขาสุวรรณบรรพต แล้วขึ้นครองราชสมบัติ สถาปนาอาณาจักรศรีโพธิ์ ส่วนที่ตั้งเมืองหลวงมีการถกเถียงกันจนปัจจุบันก็ยังไม่ได้ข้อยุติ แต่มี

สองแนวคิดที่เชื่อถือกันอยู่คือ คู่มือของไซยา-สุราษฏร์ธานี และที่เมืองปาเล็มบัง (สุมาตรา) ทั้งนี้เพราะมีหลักฐานเป็นจารึกชัดเจนว่า ปี พ.ศ. 1369 พระเจ้าศรีพลบุตร (ครองชวากลาง) พระนัดดาในพระเจ้าศรีสงครามธรรมาชัย (ครองทั้งศรีวิชัยและชวากลาง) ยกทัพจากชวากลางมาตีศรีวิชัย จากพระใหญ่ (พระนัดดาอีกสายของพระเจ้าศรีสงครามฯ ที่ครองศรีวิชัย) แล้วจึงได้ราชสมบัติไป (เสนีย์อนุชิต ,2547: บทนำ)

ทั้งหมดทั้งปวงของข้อคัดแย้งและการแตกต่างดังกล่าว คณะวิจัยเห็นว่า พอที่จะเข้าใจว่า ประวัติการตั้งรัฐปาตาลี และตัวตนของชาติพันธุ์มีจริงในพื้นที่แห่งนี้ และสามารถที่จะอ้างได้ว่าประวัติศาสตร์รัฐปาตาลีมีระบุอยู่จริง แต่ทั้งนี้ต้องไปยึดหลักความคิดเห็นของหนังสือประวัติศาสตร์รัฐมลายู อิสลามปาตาลีของอิบรอฮิม สุกรี และหนังสืออาริฟิน บินจิ ในขั้นต่อไป

ด้วยเหตุนี้ข้อมูลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมองเห็นเป็นหลักฐานอ้างอิงถึงหลักฐานการมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูบนแหลมแห่งนี้ว่ามีจริง และอีกอย่างหนึ่งก็คือชื่อเรียกของแหลมแห่งนี้ว่า แหลมมลายูหรือคาบสมุทรมลายู

เมื่อมีแนวคิดว่าการมาถึงของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรมลายูแห่งนี้ว่าเป็นข้อเท็จจริงแล้ว หากแต่มีแนวคิดที่ขัดค้านเล็กน้อยว่า มาถึงเมื่อไรนั้นคงจะไม่มีปัญหาในเรื่องการมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรมลายูแห่งนี้ แต่ผู้เขียนคิดว่าไม่เป็นปัญหาหากมีแนวคิดที่ว่า บนแหลมมลายูแห่งนี้ไม่ใช่ชาติพันธุ์มลายูเป็นผู้บุกเบิกเข้ามามีอำนาจบนภูมิภาคแห่งนี้ ซ้ำยังมีแนวคิดที่ว่า ชาติพันธุ์มลายูเป็นชาติพันธุ์สุดท้ายที่เข้าอาศัยในพื้นที่แห่งนี้ (Ibrahi Syukri 2005 : 15)

ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวตนของชาติพันธุ์มลายู

คำว่ามลายูมีที่ศนะที่หลากหลาย หนึ่งในที่ศนะเชื่อว่าเป็นชื่อของแม่น้ำแห่งหนึ่งอยู่ทางตอนใต้บนเกาะสุมาตรา ที่ศนะดังกล่าวชี้ให้เห็นที่ตั้งของอาณาจักรมลายูโบราณ มีอำนาจก่อนอาณาจักรศรีวิชัยประมาณ 1500 ปี (อาริฟิน บินจิ, 2556 : 16) ที่ศนะของนักนิรุกติศาสตร์ (Etymologist) คำว่ามลายูเชื่อมมาจากภาษาสันสกฤต หมายถึง ภูเขา หรือเนินสูง (อาริฟิน บินจิ, 2556: 16) ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของภูมิประเทศบนแหลมมลายูแห่งนี้ เต็มไปด้วยเนินสูงและภูเขา และยังมีมุมมองอีกในเชิงภาษาสันสกฤตเช่นเดียวกัน มลายูหมายถึงการข้ามฝั่งของชาวอินเดียที่อพยพมาในพื้นที่และเผยแพร่ศาสนาฮินดู ที่ศนะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับประวัติความเป็นมาของพื้นที่ในเชิงประวัติศาสตร์ เชื่อว่า ชาวมลายูก่อนจะได้รับความเชื่อทางศาสนาอิสลามพวกเขา นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ต่อมาได้เปลี่ยนศาสนามา นับถือศาสนาพุทธ ที่ศนะนักมานุษยวิทยา ฮูเซน อาลี ชาวมาเลเซียเชื่อว่า ชาวมลายู

โดยทางกายภาพเป็นผู้ที่สืบทอดเปลือกละมุดสูง ร่างกายใหญ่พอประมาณ แข็งแรง มีนิสัยนุ่มนวล และมลายูในทัศนะของนักชาติพันธุ์วิทยา คือ กลุ่มชนที่มีระบบสังคมอยู่บนความเชื่อหรือศาสนา และเป็นกลุ่มชนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์มอญไกลอยด์

ดังนั้นเราสามารถสรุปได้ว่า คำว่ามลายูมี 2 นัยยะ ตามข้อค้นพบเบื้องต้น เป็นชื่อของแม่น้ำ หรือในเชิงภาษาหมายถึง ภูเขา แต่ที่ชัดเจนนั้นมลายูเป็นชาติพันธุ์และภาษาหนึ่งในตระกูลออสโตรนีเซียเป็นหนึ่งในสามสายพันธุ์จากตระกูลออสโตรนีเซีย (อาริฟิน บินจิ, 2556: 17)

นอกจากนั้นชาติพันธุ์มลายู นักวิชาการยังคงมีความเห็นที่แตกต่างกันโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มแรกระบุว่า เป็นชนเผ่าที่อพยพมาจากที่ราบสูงแห่งเอเชียกลาง กลุ่มที่สอง เป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่อาศัยตามเกาะแก่งในแหลมมลายู จากการค้นพบของนักประวัติศาสตร์ชาวออสเตรเลีย เกลเดอ์น (Geldern) ว่าชวานหินที่ค้นพบในทางตอนใต้ของแม่น้ำพราหมณ์บุตร อีรวดี สาละวิน แวงซี และวัง มีลักษณะและชนิดเป็นเดียวกันกับที่เจอในบริเวณแหลมมลายู เคอร์น (Kem) นักภาษาศาสตร์ชาวฮอลแลนด์มีความเห็นมุมมองทางภาษาศาสตร์ว่า ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวมลายูบนคาบสมุทรมลายูว่า เป็นภาษาเดียวกันที่ใช้ในมาดากัสกา ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน และตามหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก คำดังกล่าวเช่น ปาติ บูลิส โรตัน ญอรอร์ ปีลัง ปันดง และ อุปี ฯลฯ และท่านเคอร์นเชื่อว่าคำดังกล่าวเป็นภาษาที่ถูกใช้โดยทั่วไปในหมู่เกาะแถบมหาสมุทรแปซิฟิก ท่านมาร์สเดน (Masden) นักภาษาศาสตร์อีกท่านหนึ่ง คำในภาษามลายูส่วนมากถูกใช้เป็นคำในชีวิตประจำวันของเผ่าพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนหมู่เกาะแถบคาบสมุทรมลายูทั่วถึง (อาริฟิน บินจิ, 2556 : 18-19) กลุ่มที่สองเชื่อว่าเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่บนหมู่เกาะตั้งแต่ดั้งเดิม ท่านคราวเฟิร์ด (Crawford) นักภาษาศาสตร์ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบภาษาที่มีอยู่บนเกาะสุมาตรา ชวา กาลิมันตัน และพื้นที่ใช้ภาษาโปลินีเซีย พบว่าภาษาที่แพร่หลายบนเกาะแหลมมลายูนั้นสันตารานี มาจากภาษาจากเกาะชวาและสุมาตรา ท่านคราวเฟิร์ดได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า กลุ่มชนดังกล่าวมีความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมก่อนแล้วในศตวรรษที่ 19 ด้วยเหตุนี้ท่านเชื่อว่า ชาวมลายูมิได้อพยพมาจากที่ใด เป็นชาติพันธุ์หลักที่แพร่กระจายไปยังสถานที่ต่าง ๆ ท่านก็ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ภาษาชวาที่เป็นภาษาเดิมของภาษามลายูนั้นเป็นภาษาที่เก่าแก่ที่สุดในพื้นที่แห่งนี้ และเป็นภาษาที่ใหญ่กว่าภาษาอื่น ๆ (Asmah Hj. Omar, 1985: 385)

เกี่ยวกับชาติพันธุ์มลายูเมื่อผู้เขียนค้นหาข้อมูลที่มาที่ไปของชาวมลายูเกี่ยวกับแนวคิดที่เชื่อว่าชาวมลายูมีรากฐานมาจากชนเผ่าอพยพหรือมีความเกี่ยวข้องกับชวานโบราณนั้น มีข้อขัดแย้งกับความเห็นของท่านดาร์วิส ฮารฮับ (Darwis Harhap) นักมนุษยศาสตร์วิทยา จากสถาบันศึกษามนุษย์วิทยา มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์มาเลเซีย รัฐปีนัง ในปี คศ. 1992 ท่านมีความเห็นว่า การอ้างอิงว่า

ขวานโบราณเป็นหลักในการชี้แจงว่ามีความสัมพันธ์กับการอพยพมาจากเอเชียกลางนั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากทุกพื้นที่ที่มีเผ่าพันธุ์ หรือชาติพันธุ์โบราณย่อมมีขวานโบราณเป็นเครื่องมือใช้ในการใช้ชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งในแถบยุโรปและอเมริกาก็มีการค้นพบเช่นเดียวกัน (อาริฟิน บินจิ, 2556: 23) สำหรับแนวคิดของเคอร์น (Kern) ที่อาศัยหลักฐานทางภาษา โดยยึดหลักคำเทียบคำที่ใช้กระจายแพร่หลายไปทั่วหมู่เกาะนั้น หากเรายึดหลักการของชาวมลายูเป็นคนที่อาศัยบนชายฝั่งตลอดคาบสมุทร เราจำเป็นต้องเชื่อว่าคำที่จะกระจายออกไปต้องเริ่มมาจากแหลมหรือคาบสมุทรก่อน หลังจากนั้นคำดังกล่าวถูกขยายไปใช้ในหมู่เกาะอื่น ๆ

ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์ความเป็นมาของของตัวตนชาติพันธุ์มลายูบนถิ่นปาดานีในอดีตประมาณหลายร้อยปีก่อนคริสต์ศตวรรษดินแดนมลายูแห่งนี้ ยังไม่มีวัฒนธรรมและความเจริญ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศปกคลุมด้วยป่าดงดิบทำให้ในพื้นที่แห่งนี้ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าเท่านั้น ภายใต้ที่หลบซ่อนของป่าดงดิบที่หนาแน่นนั้น มีสองกลุ่มมนุษย์จากชาวพื้นเมืองอาศัยอยู่ พวกเขาเหล่านั้น คือ ชาวสีอมัง และชาวสะไก หลังจากนั้นต่อมานานกว่าหลายร้อยปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ชาวฮินดูจากอินเดียเริ่มอพยพมาถึงในดินแดนมลายูแห่งนี้ การมาของพวกเขาใน ดินแดนมลายู ได้พัฒนาขึ้นทำให้ชาวพื้นเมืองได้รับวิถีชีวิตและศาสนามาใช้ชีวิตแบบชาวเมือง ทำให้พื้นที่ดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นตลอดมา (Ibrahi Syukri ,2005: 15-17)

1.1 เรื่องราวตัวตนชาติพันธุ์มลายูและชาวพื้นเมืองในอดีต

อิบรอฮิม สุกรีได้อธิบายเรื่องราวของชาวพื้นเมืองระหว่างชาวลิยาร์ (liar) และชาวญากุน (Jakun) ว่า ลักษณะของชาวลิยาร์ไม่ชอบน้ำและทะเลพวกเขาชำนาญหาเลี้ยงชีพจากการหาของป่าและสัตว์ป่าเป็นอาหาร ซึ่งแตกต่างจากลักษณะของชาวญากุน ชอบหาพื้นที่ริมชายทะเลเป็นที่อาศัยเนื่องจากพวกเขาใช้วิธีหาเลี้ยงชีพด้วยการหาปลาและทำการเพาะปลูกเป็นชนชาติที่มีวิถีชีวิตเป็นกลุ่มเป็นหมู่บ้าน ถึงแม้ในขณะนั้นพวกเขายังไม่มีประเทศเป็นทางการชอบเปลี่ยนแปลงและอพยพ พยายามหาที่ทำกินที่สมบูรณ์และปลอดภัยโดยใช้เรือในการอพยพ (Ibrahi Syukri, 2005: 23) โดยบุคลิกภาพของพวกเขาชอบความเจริญ ซึ่งแตกต่างจากลักษณะนิสัยของชาวลิยาร์ที่ไม่ชอบความเจริญและคบค้าสมาคมเป็นกลุ่มก้อนด้วยเหตุดังกล่าวกลุ่มของชาวญากุน เมื่อมีการอพยพมาถึงของชาวฮินดูมาจากอินเดีย พวกเขาก็ได้รับวัฒนธรรมความเจริญและศาสนา เพื่อพัฒนาขึ้นด้วยการผสมผสานชนชาติที่มาจากอินเดียและชาวพื้นเมืองเผ่าญากุนดังกล่าว ตามความคิดของอิบรอฮิม สุกรี ทำให้เกิดชนชาติใหม่

ขึ้นมาที่เรื่องชื่อตัวเองว่า ชาวมลายู ซึ่งแปลว่า คนมีฐานะมีเกียรติทางสังคม (Ibrahi Syukri, 2005: 23) ซึ่งยกระดับพัฒนาขึ้นจากเดิม

ด้วยเหตุนี้ อิบรอฮิม สุกกรีเรียกชื่อของกลุ่มพวกนี้ว่า ชาวมลายู พวกเขาเหล่านี้เป็นชนพื้นเมืองใหม่ที่เกิดขึ้นมาจากการพัฒนาตนเอง จากชนพื้นเมืองชาวญากุน พวกเขาได้พัฒนาวัฒนธรรมตนเองมาจากสองด้านตระกูล คือ การพัฒนาจากปู่ย่าตายายของพวกเขา ด้านที่สองเกิดจากการผสมผสานด้วยการแต่งงานกับชาวอินเดีย การรับศาสนาของพวกเขา นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน และมหายานิก หรือศาสนาพราหมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการบางกลุ่มที่มีความเห็นว่า ชาวมลายูมิได้เป็นชาวอพยพมา ณ พื้นที่แห่งใดพวกเขาคือชาวพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บนคาบสมุทรตั้งแต่ดั้งเดิม นอกจากพวกเขาได้รับการผสมผสานด้วยการแต่งงาน เมื่อพวกเขาเติบโตขยายจำนวนประชากรพวกเขาก็อพยพแยกย้ายไปกระจุกกระจายในพื้นที่ต่าง ๆ บนหมู่เกาะในทะเลแปซิฟิกและอินเดีย เช่น ฮาวาย ญี่ปุ่น ศรีลังกา ในทะเลอันดามัน และมาดากัสกา ในทะเลอินเดีย การอพยพดังกล่าวบางกลุ่มกลับไปกลับมา และบางกลุ่มใช้ชีวิตในพื้นที่ที่พวกเขาได้อพยพไป สำหรับการอพยพเข้าไปลึกบนที่ราบทั่วแหลมมลายูด้านใน โดยเฉพาะช่วงภาคเหนือของแหลมทำให้ในปัจจุบัน ยังมีหลักฐานชื่อเรียกหมู่บ้านต่าง ๆ กระจายไปในพื้นที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของไทยในปัจจุบัน (Ibrahi Syukri, 2005: 24-25)

1.2 พัฒนาการและความเจริญของชาติพันธุ์มลายูพื้นเมือง

ด้วยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาเบื้องต้นทำให้เราเข้าใจว่า ความเจริญของชนพื้นเมืองในพื้นที่ เนื่องจากการรับและการผสมผสานทางวัฒนธรรมและศาสนาที่มาจากชาวอินเดีย ต่อมาการเข้ามาของชาวอาหรับมุสลิมในพื้นที่ทำให้วัฒนธรรมและศาสนาของชาวอาหรับเข้ามาแทนที่ หลังจากพระราชอาของชาวมลายูที่เมืองลังกาสุกะเปลี่ยนศาสนาของพระองค์มาเป็นศาสนาอิสลาม ทำให้ประชาชนเมืองลังกาสุกะโดยทั่วไปเปลี่ยนศาสนาจากศาสนาพุทธที่พวกเขานับถือ มาเป็นศาสนาอิสลาม เมื่อพระราชอาและประชาชนโดยทั่วไปนับถือศาสนาอิสลาม พวกเขาได้เปลี่ยนและวัฒนธรรมตลอดจนชื่อ นามเรียก และเมืองมาเป็นวัฒนธรรมอิสลาม และได้ตั้งชื่อเมืองลังกาสุกะมาเป็นเมืองปาตานีคารุสลาม (Ibrahi Syukri, 2005: 25-27)

1.3 ศาสนาของชาติพันธุ์มลายูปาตานีในอดีต

ก่อนที่วัฒนธรรมอินเดีย จีน อาหรับ จะเข้ามามีบทบาทในสังคมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผู้คนในดินแดนแถบนี้มีจารีตประเพณีความเชื่อถือเป็นของตนเองอยู่แล้วคือลัทธินับถือภูตผีมีความเชื่อว่าทุกสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตได้แก่ภูเขาละเลสิ่งมีชีวิตสัตว์ต้นไม้มีความศักดิ์สิทธิ์ สิ่งสถิตย์อยู่เช่นเดียวกับวิญญาณบรรพบุรุษหรือบุคคลสามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้มีหัวหน้า

เผ่าเป็นผู้ปกครองมี ระเบียบ และกฎเกณฑ์ สำหรับใช้เพื่อควบคุมความประพฤติ ความเป็นอยู่ของชุมชน มีความรู้ความสามารถในการทำเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตของตนดีพอสมควร

แหลมมลายูในสมัยโบราณถูกรอบงำด้วยวัฒนธรรมและอารยธรรมอินเดีย เนื่องจากมีชาวอินเดียมาค้าขาย ชาวอินเดียพวกนี้ข้ามฟากมาจากเกาะชวา จึงเรียกแหลมนี้ว่า มลายู ซึ่งเป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า ข้ามฟาก ดินแดนแถบนี้เคยเป็นที่อยู่ของชนพื้นเมืองมาก่อน 3 พันปี เป็นชาติพันธุ์เผ่าลิยาร์ (Liar) (Ibrahi Syukri ,2005: 16) ต่อจากนั้นมาบนพื้นที่แห่งนี้ถูกโค่นอำนาจโดยเผ่าที่เรียกตนเองว่าโอรัง อัซลี (Orang Asli) หมายถึงชนเผ่าดั้งเดิม คือที่แยกจากเผ่านิกริโต เช่น ซาไกและเซม้ง ยังมีพวกซึนอย คือเผ่าชนมองโกลอยด์ได้ ถือว่าเป็นบรรพชนของคนมลายูในถิ่นนี้มาช้านาน ซึ่งดินแดนแห่งนี้มีอาณาจักรที่พลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันรุ่งเรืองอยู่หลายอาณาจักรด้วยกัน (Ibrahi Syukri ,2005: 16)

ความเป็นชาติพันธุ์มลายูเป็นสิ่งที่มาก่อนการสถาปนารัฐอิสลามที่ชื่อ ปาตานีดารุสลาม ศาสนาอิสลามซึ่งนำโดยชาวอาหรับ นำมาประกาศแก่ชนมลายูมาถึงภูมิภาคนี้ บนแหลมมลายูหลังจากชาวมลายูสถาปนารัฐมลายูของพวกเขามานานหลายร้อยปี จากลังกาสุกะที่เดิมเป็นศาสนาฮินดูมาจากอินเดีย ต่อมาเปลี่ยนเป็นศาสนาพุทธ เมื่อเจ้าเมืองลังกาสุกะในขณะนั้นมีความสนใจในศาสนาอิสลาม ลังกาสุกะก็ถูกเปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองปาตานีดารุสลาม ซึ่งเจ้าเมืองได้ประกาศดังกล่าวเป็นรัฐมลายูอิสลาม ถึงแม้ก่อนหน้าประวัติศาสตร์ของรัฐมลายูมุสลิมมีอยู่มาก่อนแล้วบนแหลมมลายูแห่งนี้ เริ่มต้นที่มะละกา หรือที่ปาตานีในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 600 ปีที่แล้ว แต่นั่นมิได้หมายความว่าประวัติศาสตร์ของชนชาติมลายู เพิ่งจะเริ่มขึ้นเมื่อ 600 ปีมาก่อนเท่านั้น หากแต่ว่าย้อนกลับไปนานกว่านั้น ตามที่มีการวิจัยและศึกษากัน แต่ดูเหมือนว่าช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์จะสูญหายไปอีกหลายศตวรรษเมื่อเราพูดถึงรัฐอิสลาม มลายูอิสลาม หรือปาตานีดารุสลามโดยเน้นอัตลักษณ์ความเป็นมลายูว่าเกาะติดกับหลักคำสอนว่า คนมลายูคือคนอิสลาม ซึ่งตอนนี้ผู้คนทั่วไปพูดกันว่า คนนั้นเป็นคนสยามหรือมลายู หากเป็นคนสยามก็หมายถึงคนไทยพุทธ หากว่าคนนั้นเป็นนากูก็หมายถึงคนอิสลาม

1.4 ชาติพันธุ์มลายูก่อนยุคสมัยอิสลาม

ความเป็นมลายูก่อนยุคสมัยอิสลามมีความผูกพันและเกี่ยวข้องกับระบบความเชื่อและคติทางศาสนาที่มาจากชมพูทวีป อินเดีย นั่นคือ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และพุทธศาสนาแบบมหายาน เมืองลังกาสุกะถือเป็นราชอาณาจักรมลายูฮินดูแห่งแรกของคาบสมุทรมลายู ซึ่งมีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่ปาตานี อำเภอยะรัง จังหวัดปาตานีปัจจุบัน การมีลักษณะร่วมทางด้านภูมิฐาน เช่น มีปากอ่าวที่เหมาะสมแก่การเป็นเมืองท่าสำคัญ นับตั้งแต่ครั้งพุทธศตวรรษที่ 8 จึงทำให้ผู้คนดั้งเดิมในบริเวณดังกล่าว มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับชนต่างถิ่น ต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างภาษา และต่างวัฒนธรรม กิจกรรมการ

เดินเรือ และกิจกรรมการค้าทางทะเล นับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และพุทธ (หรือแม้แต่ศาสนาอิสลามในภายหลัง) พลอยไหลเข้าสู่สังคมลังกาสุกะในสมัยนั้น พร้อม ๆ กับการถ่ายเทวัฒนธรรมอินเดียแบบฮินดู และวัฒนธรรมดั้งเดิมแบบชาวให้กับสังคมลังกาสุกะ จนกลายเป็นบ่อเกิดของเอกลักษณ์ “วัฒนธรรมฮินดู-พุทธ” และ “วัฒนธรรมฮินดู-ชวา” ในสังคมมลายู ลังกาสุกะช่วงต่อมา (รัฐปาตานี ในศรีวิชัย, 2547: 241-242)

ชนชาติอาหรับเป็นชนชาติหนึ่งที่มีส่วนในการพัฒนาทางอารยธรรมอิสลามในพื้นที่ ซึ่งไม่น้อยกว่าชาติอื่นก่อนหน้านั้น โดยทั่วไปแล้วชาวอาหรับมีอาชีพเป็นพ่อค้ามาแต่โบราณ เนื่องจากภูมิประเทศแห้งแล้ง ไม่สามารถทำการเกษตรได้ จึงต้องแสวงหาโภคภัณฑ์จากภูมิภาคอื่น โดยเฉพาะพวกเขามีความชำนาญทางการเดินทาง ทำการค้าทั้งทางบกและทางทะเล เมื่อทำการค้าที่ใดก็ได้ถ่ายทอดวิธีการดำเนินชีวิตแบบอิสลามไปด้วย คือ การตะวะฮ์สูศาสนาของอัลลอฮ์ (ครองชัย หัตถา, 2541: 54-55) ศาสนาอิสลามเข้ามายังภูมิภาคเอเชียอาคเนย์นำโดยพ่อค้าอาหรับจากอ่าวโอมานและอานเปอร์เซียโดยอาศัยลมมรสุมพัดพาเรือสินค้าในมหาสมุทรอินเดีย โดยแวะเมืองชายหาด เช่น เมืองโคโรมันเดล(Coromandel) อยู่ทางตะวันออกของอินเดียใต้สู่เอเชียอาคเนย์ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมา จากนั้นศาสนาอิสลามถูกเผยแพร่จากบุคคลผู้ครอบครองเรือไปสู่ผู้ปกครองประเทศในต่อมาประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 ปราบกฏรัฐอิสลามเกิดขึ้นที่ปาตาลีและอาเจห์ บนเกาะสุมาตราโดยเฉพาะที่ปาตาลีนั้นปรากฏว่าผู้ปกครองเป็นกษัตริย์มุสลิมคนแรกเสียชีวิตในปี พ.ศ.1840 ก่อนหน้านั้นอีก เมื่อมาร์โคโปลโลเดินทางกลับจากจีนผ่านช่องแคบมะละกาในปี พ.ศ. 1835 พบว่าประชาชนทางฝั่งตะวันออกของสุมาตราแถบเมืองเปอร์ลัด ได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามตามแบบพ่อค้าอาหรับที่มาค้าขายในสมัยนั้น (Harrison, 1967: 50) สำหรับปาตานีนั้นเชื่อว่าศาสนาอิสลามเข้ามาก่อนสมัยสุโขทัยอีกเป็นหลายปี กษัตริย์ปาตานีเข้ารับอิสลามเป็นทางการนั้นในปี พ.ศ. 2000 (ครองชัย หัตถา, 2541:58) หลังจากนั้นศาสนาอิสลามถูกแพร่หลายอย่างรวดเร็ว เนื่องจากกษัตริย์เองได้ส่งเสริมให้การศึกษาและพัฒนาตลอด (Teeuw and Wyatt 1970: 222)

2.การวิเคราะห์การตั้งถิ่นฐานและการสร้างเมืองมลายูปาตานีในอดีต

ในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 18 ศูนย์กลางการปกครองของปาตานี ยังอยู่ที่ลังกาสุกะแถบปาราวัน (Perawan) อยู่อำเภอยะรังในปัจจุบัน โดยมีเมืองโกตามลิกัย (Kotamahligai) เป็นเมืองหลวง ต่อมาเมื่อมีหมู่บ้านปาตานี (Patani) ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลตันหยงลูโละ มีเรือสินค้าแวะส่งสินค้าอยู่ตลอด ต่อมาทำให้หมู่บ้านปาตานีดังกล่าวนั้น ทางผู้ครองเมืองลังกาสุกะตั้งหมู่บ้านดังกล่าวนี้เป็นเมืองท่าสำคัญของลังกาสุกะ ประกอบด้วยสภาพภูมิประเทศของท่าเรือมีทำเลที่ตั้ง เชื่องแม่น้ำหลาย

สายสุ่เมืองยะรัง เชื่อว่าเมื่อเมืองท่าดังกล่าวมีความเจริญยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ครองเมืองลังกาสุกะย้ายถิ่นจากเมืองหลวงเดิมที่โกตามหลิขัยสู่เมืองท่าที่ปาตานี ในพุทธศตวรรษที่ 21-23 นอกจากนั้นความเจริญดังกล่าวยังได้รับการกล่าวว่าเป็นมหานคร (Metropolis) และเป็นศูนย์กลางวิทยาการของโลกมลายู (ครองชัย หัตถา, 2553:7) ภูมิหลังทางกายภาพในการสร้างเมืองมลายูปาตานีสำหรับพื้นที่ทางกายภาพบริเวณการสร้างเมืองปาตานีในอดีต เป็นพื้นที่อยู่ติดชายฝั่งทะเลทางตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับเมืองสงขลาทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ที่ราบลุ่มต่ำระหว่างหุบเขา สลับกันไปกับทิวเขาใหญ่ๆน้อยๆซึ่งกันและกันเขตแดนปาตานีออกจากสงขลา และไทรบุรี (รัฐเคดาห์ประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน) การสร้างเมืองหลวงปาตานีที่เมืองท่าปาตานี เนื่องจากปาตานีมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสม ดังนี้ 1) ตรงชายฝั่งทะเลมีอ่าวปาตานี และมีลำธารหลายสายมาออกทะเล ได้แก่ ลำน้ำปาตานี ลำคลองท่าเรือ ลำน้ำยะหริ่ง และแม่น้ำสายบุรี สภาพเหล่านี้ทำให้ปาตานีเหมาะแก่การเป็นที่จอดเรือ 2) ลำน้ำปาตานี เป็นลำน้ำที่ไหลมาจากเทือกเขาตอนกลางของพื้นแผ่นดินใหญ่ ตอนที่จะไปติดต่อดินแดนเขตรัฐไทรบุรีปัจจุบันของประเทศมาเลเซียทางใต้ ไหลผ่านที่ราบลุ่มตามหุบเขามายังที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ก่อให้เกิดบริเวณที่จะทำการเพาะปลูกและเป็นแหล่งที่ตั้งชุมชนได้ 3) บริเวณเมืองหลวงปาตานี มณฑลยะหริ่ง และมณฑลยะรัง เป็นที่ราบลุ่มซึ่งเกิดจากการตื้นเขินของทะเล ทำให้เกิดเนินทรายและสันทรายมากมาย เหมาะแก่การที่จะตั้งแหล่งชุมชนอาศัยที่มีขนาดเป็นบ้านเมืองใหญ่โต เหตุผลทางภูมิศาสตร์เหล่านี้ ทำให้ปาตานีกลายเป็นเมืองหลวงของนครรัฐปาตานีในอดีต (ครองชัย หัตถา, 2557: 27)

อภิปรายผล

ประวัติพัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ในอาณาเขตปาตานีในอดีต และสำหรับการแบ่งช่วงระยะยังไม่ปรากฏชัดเจนจากนักวิชาการทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่คณะวิจัยได้ทำการสังเกตและวิเคราะห์จากข้อมูลที่ปรากฏเบื้องต้นจากผลการศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) การตั้งถิ่นฐานในระยะแรก

ประวัติพัฒนาการทางภูมิรัฐศาสตร์ของการสร้างเมืองปาตานีในอดีต ท่านครองชัย หัตถา มีความเห็นเกี่ยวกับพัฒนาการ การสร้างเมืองปาตานีทางภูมิรัฐ เริ่มตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีหลักฐานการอยู่อาศัยของคนพื้นเมืองมาแต่ก่อน 3,000 ปีที่ผ่านมา โดยเรียกรวมว่า พวกโอรังอัซลี (Orang Asli) ซึ่งได้แก่ กลุ่มนิกริต (Nigrito) เช่น ชาโกลและเซม้ง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเซ็นอย (Senoi) เผ่ามองโกลอยด์ได้แก่ บรรพบุรุษของชาวสยามอยู่อาศัยมานานนับพันปีเช่นกัน หลักฐานที่สำคัญใน

สมัยนี้ได้แก่ ภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำศิลป์ จังหวัดยะลา เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ขวานหิน ซึ่งพบหลายแห่งตามถ้ำและที่ราบ (ครองชัย หัตถา, 2557: 38)

2) ระยะเวลาที่สอง

ต่อมาในสมัยเริ่มประวัติศาสตร์ประมาณ พ.ศ. 2,000 ที่ผ่านมาถึงราว พ.ศ. 700 มีชาวอินเดีย และชาวอาหรับบางกลุ่มเดินทางมายังแถบนี้ พร้อมทั้งนำศาสนาและวัฒนธรรมมาเผยแพร่ ทำให้ศาสนาฮินดูเริ่มเข้ามาในระยนี้ ชนพื้นเมืองเริ่มค้าขายกับชนต่างถิ่น เริ่มตั้งแต่บ้านเรือนเป็นกลุ่มมากขึ้นบริเวณปากแม่น้ำและบริเวณที่มีการติดต่อค้าขายสะดวก แถบนี้กลายเป็นที่พบกัันของพ่อค้านักเดินเรือ ชุมชนบางแห่งขยายตัวเป็นเมืองในเวลาต่อมา ราว พ.ศ. 700 - 1,400 สมัยอาณาจักรโบราณลังกาสุกะ ปรากฏในบันทึกการเดินทางของชาวจีนว่ามีรัฐต่าง ๆ เกิดขึ้นหลายแห่งบนคาบสมุทรมาลายู เมื่อราวต้นพุทธศตวรรษที่ 11 ลังกาสูกะเป็นรัฐเริ่มมีความเจริญขึ้น มีหลักฐานการส่งทูตไปเยือนจีนเมื่อ พ.ศ. 1058, 1066, 1074 และ 1111 ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11- 14 ถือว่าเป็นยุครุ่งเรืองของลังกาสุกะ (ครองชัย หัตถา, 2557: 42-49)

3) ระยะเวลาที่สาม

ราวพุทธศตวรรษที่ 14 - 15 ลังกาสูกะตกอยู่ภายใต้อำนาจของอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งมีกำลังกองทัพเรือเป็นจำนวนมาก ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นพุทธศาสนาฝ่ายมหายานได้รับความนิยมมาก ชาวลังกาสุกะยอมรับนับถือพุทธศาสนาฝ่ายมหายานอย่างแพร่หลาย เมื่อ พ.ศ.1535 เป็นต้นมาลังกาสุกะตกอยู่ภายใต้อำนาจของโจฬะแห่งอินเดียเพื่อควบคุมเส้นทางการค้าในช่องแคบมะละกาและเมืองหลายแห่ง รวมทั้งลังกาสุกะซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของโจฬะในปี พ.ศ. 1567 แต่หลังจากนั้นชาวเมืองลังกาสุกะก็ได้ต่อสู้ยึดคืนมาได้ในปี พ.ศ. 1587 แม้ว่าหลังจากนั้นศรีวิชัยจะกลับมาี่อำนาจ แต่ก็พ่ายแพ้ต่ออาณาจักรที่ตั้งขึ้นมาใหม่ คือ มัชปาหิต ในปี พ.ศ. 1836 ในระยะนี้ศาสนาอิสลามแผ่เข้ามามากขึ้นโดยพ่อค้าและนักเผยแพร่ศาสนาชาวอาหรับ และชาติต่าง ๆ (ครองชัย หัตถา, 2557: 49)

4) ระยะเวลาที่สี่

เมื่อ พ.ศ. 1884-1907 ลังกาสูกะอยู่ภายใต้อิทธิพลของมัชปาหิตในช่วงปีเดียวกันศาสนาอิสลามก็แผ่ขยายเข้ามาเพิ่มขึ้นในหมู่ประชาชนหัวเมืองมลายู สำหรับปาตานีนั้นพญานอินทிரโอรสของราชาศรีวังสาแห่งโกตามลิสัย ได้สร้างเมือง “ปาตานี” ขึ้นใหม่ที่ริมทะเลบ้านกรือชะบานา ราว พ.ศ. 2000 ต่อมาทรงเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและเปลี่ยนพระนามเป็นสุลต่าน อิสมาอีล ชาห์ ปกครองเมืองปาตานีระหว่างปี พ.ศ. 2043-2073 นับแต่นั้นมาเมืองปาตานีเข้าสู่ยุคอิสลามโดยสมบูรณ์ มีความรุ่งเรืองมากทั้งในด้านธุรกิจการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตลอดจนด้านการผลิตนัก

เผยแพร่อิสลามและเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลาม จนได้รับยกย่องว่า “ปาตานีเป็นกระจงเงา และเป็นระเบียบแห่งเมกกะ” ปาตานีมีสุลต่านหรือราชา (ราชา) เป็นเจ้าเมืองปกครองต่อเนื่องมาถึง 23 พระองค์ ในปี พ.ศ. 2351 จึงมีการปรับปรุงการปกครองเป็นระบบ 7 หัวเมือง (ครองชัย หัตถา, 2557: 58-66)

5) ระยะเวลาที่ห้า

ตั้งแต่ พ.ศ. 2351 เป็นต้นมา มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 7 เมือง ได้แก่ เมืองปาตานี หนองจิก ยะหริ่ง ยะรา รามัน ระแงะ และสายบุรี แต่ละเมืองมีเจ้าเมืองซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลสยามที่กรุงเทพฯ เป็นผู้ปกครอง ในขณะที่ชาวปาตานีใน 7 หัวเมืองต่างต้องประสบปัญหาทางอัตลักษณ์ของคนมลายูในวัฒนธรรมไทยในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนนำไปสู่ปัญหาทางการเมือง การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจนต่อเนื่องไปถึงการจัดรูปแบบขบวนการแบ่งแยกดินแดนจนถึงกระบวนการก่อความรุนแรงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

6) ระยะเวลาที่หก

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 ความกดดันเพื่อการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ต่อรัฐไทยเกิดการจัดตั้งขบวนการต่อสู้เพื่อปลดแอกปาตานี (งานวิจัยสกสว, 2561) เป็นช่วงที่ขบวนการต่าง ๆ มีการเคลื่อนไหวอย่างแข็งขัน จากการปกครองของรัฐไทยต่อพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกมองจากชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่ว่าเป็นการปกครองที่ไม่เป็นธรรม ส่งผลให้เกิดขบวนการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราช ทั้งนี้เนื่องจากก่อนหน้านี้หลังเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่หมู่บ้านดุซงญอ ปี 2491 มีชาวมลายูมุสลิมอพยพไปอยู่รัฐกลันตัน ฝั่งมาเลเซียเป็นจำนวนมาก ชาวมลายูมุสลิมได้รวบรวมสมาชิกจำนวนหนึ่งจัดตั้ง “ขบวนการประชาชาติมลายูปาตานี” หรือ GAMPAR (Gabungan Melayu Patani Raya) มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองโกตาบารู รัฐกลันตัน และมีเครือข่ายอยู่ในรัฐเคดาร์และสิงคโปร์ โดยมี เติงกู มะห์มูด มะห์ยิดดิน บุตรชายคนสุดท้ายของ เติงกู อับดุล กาดะร์ กามารุดดิน เป็นผู้นำ GAMPAR โดยวัตถุประสงค์ของ GAMPAR ต้องการให้ปาตานีเป็นส่วนหนึ่งของมาลายา (The Patani Malay Consultative Congress:20-21)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2502 ผู้นำและสมาชิกจากปาตานี และ เติงกู อับดุล ยาลัล บิน เติงกู อับดุล มัตตาลีบ ผู้นำ GAMPAR ได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นขบวนการใหม่ คือ ‘ขบวนการแนวหน้าแห่งชาติเพื่อปลดปล่อยปาตานี’ หรือ BNPP (Barisan Nasional Pembebasan Patani) ต่อมาองค์กรนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็น BIPP (Barisan Islam Pembebasan Patani) (Ramli Ahmad, 1975: 81-83) เมื่อมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษในวันที่ 31 สิงหาคม 2500 ทำให้ความรู้สึกชาตินิยมในหมู่มลายูปาตานีกลับคืนมา

บรรดาผู้นำชาวมลายูปาตานีทั้งที่อยู่ฝั่งมาเลเซียและปาตานีที่ก่อนหน้านี้อยู่เงียบ ๆ เริ่มเคลื่อนไหวมีการติดต่อระหว่างกันด้วยความหวังว่าจะสานต่อการต่อสู้ของ GAMPAR ผลจากการประชุมของบรรดาผู้นำในคราวหนึ่งเมื่อต้นปี 2506 ได้มีการจัดตั้ง “ขบวนการปฏิวัติแห่งชาติ” หรือ BRN (Barisan Revolusi Nasional) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมการเคลื่อนไหวต่อสู้ที่มีอยู่ให้เป็นหนึ่งเดียว โดยมี ฮาจี โมฮัมหมัด อามิน เป็นประธาน และตวนกู ยาฮัลเป็นรองประธาน หลังการก่อตั้ง BRN มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในบริเวณรอยต่อไทยและมาเลเซีย ผู้นำ BRN ดำริว่าการต่อสู้กับรัฐไทยนั้น ต้องใช้วิธีการปฏิวัติ จึงจะสามารถไปถึงเป้าหมายของการสร้างรัฐอิสระได้ โดยใช้ยุทธวิธีสามประสาน ได้แก่ วิธีทางการเมือง, เศรษฐกิจ และการทหาร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 ชาวมลายูมุสลิมปาตานีได้จัดตั้ง ‘ขบวนการปลดแอกสาธารณรัฐปาตานี’ หรือ PULO (Patani United Liberation Organization) เอกสารของ PULO กล่าวว่าขบวนการ PULO ก่อตั้งเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2511 (The Central Committee, 1981:8) ในปี 2515 เกิดการเคลื่อนไหวจากวันกาเดร์ท่านได้เป็นสมาชิกองค์กร BIPP ขบวนการต่อสู้เพื่อปลดแอกปาตานีได้ปรึกษาหารือกันและคิดว่าควรจะมีการรวมตัวกันเพื่อมองทิศทางของการต่อสู้ไปในทางเดียวกัน ได้จัดตั้งองค์กรเบอร์ซาตู (Bersatu – Berisan Bersatu Kemerdekaan Patani) ในวันที่ 31 สิงหาคม 2532 เป็นองค์กรร่ม (Umbrella Organization) จากการรวมกลุ่มขององค์กรที่ต่อสู้เพื่อปลดแอกปาตานี ได้แก่ BIPP GMP (Gerakan Mujahidin Patani) PULO และ BRN Kongres ทั้งนี้มีงานวิจัยบางชิ้นระบุว่า องค์กรเบอร์ซาตูประกอบด้วยกลุ่ม BRN BIPP GUP (Gerakan Ulama Patani) BRN Kongres PULO GMP PULO 88 และ PULO ใหม่ (ซากรียา บิณญูซุฟ, 2560) โดยคณะกรรมการเบอร์ซาตูมีทั้งสิ้นลับคน เป็นตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ โดยมี ดร.มะห์ดี ดาอูดหรือวัน กาเดร์เป็นผู้นำ (ซากียี พัทักษคุมพลและคณะ)

7) ระยะที่เจ็ด

ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2445 โดยประมาทและการทำให้รัฐสยามกลายเป็นรัฐไทยหรือประเทศไทย ทุกวันนี้ คือ การจำกัดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในนามชื่อประเทศที่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นแผ่นดินของชาวไทย และเป็นคนกลุ่มใหญ่มีอำนาจสิทธิเด็ดขาดและเป็นตัวแทนของแผ่นดินสยามในอดีต ทำให้เกิดปัญหาของอัตลักษณ์ในผู้คนกลุ่มต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย ความสับสนนี้เกิดจากการปฏิเสธความเป็นสังคมนิยมที่เคยมีอยู่ในสังคมดั้งเดิมของสยามประเทศ ซึ่งมีกระบวนการทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่ได้โดยไม่ต้องบีบบังคับหรือใช้ภาวะกดดันทางวัฒนธรรมและการเมืองที่ถือปฏิบัติโดยราชการจนถึงทุกวันนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2550) หลังต้นปี 2547 ที่นำไปสู่ความรุนแรงระลอกล่าสุดที่ดำเนินจนถึงปัจจุบัน เขาได้ให้สัมภาษณ์กับ BBC ว่าการแบ่งแยกดินแดนเป็นแนวคิดที่ไม่สอดคล้องกับ

โลกปัจจุบันทำให้สมาชิกองค์กรเบอ์ชาตูเริ่มตั้งคำถามกับวัน กาเดร์ (ชากีร์ พัทักษ์คุมพลและคณะ) ต่อมาต้นเดือนกรกฎาคมปี 2548 วัน กาเดร์ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งผู้นำองค์กรเบอ์ชาตู โดยให้เหตุผลว่าเขามีอายุมากแล้ว และเขามีจุดยืนไม่สนับสนุนการใช้ความรุนแรงไม่ว่าจะต่อเจ้าหน้าที่รัฐหรือประชาชนทั่วไป (<https://prachatai.com/journal/2005/08/5260>)

8) ระยะที่แปด

หลังจากกราวประมาณปี พ.ศ. 2550 ตามคาดของคณะผู้เขียน สภาพส่วนหนึ่งของประชาชนและนักวิชาการเกิดแนวคิดด้านการการพัฒนาเพื่อสังคมสันติภาพสันติสุข รวมทั้งฝ่ายประชาชนและฝ่ายทางของรัฐมีองค์ทำงานเพื่อเรียกร้องสู่สันติภาพ การเกิดการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ ดังที่อภิปรายมาข้างต้น เนื่องจากชาวปาตานีตั้งแต่เกิดขึ้นความกดดันนั้นมา ทั้งนี้เพื่อเรียกร้องสู่การคืนบารมีให้ชนชาติ ในรูปแบบต่าง ๆ สุดท้ายที่สุดเกิดมีองค์ทำงานเพื่อสู่ความสันติสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา มีแนวคิดเกี่ยวกับการมาถึงของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรแห่งนี้ว่าเป็นข้อเท็จจริงแต่มีแนวคิดที่ขัดค้านเล็กน้อยว่า มาถึงเมื่อไรนั้น คงจะไม่มีปัญหาในเรื่องการมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูบนคาบสมุทรแห่งนี้ การมีตัวตนของชาติพันธุ์มลายูบนเนื้อที่ปาตานีแห่งนี้ ดังนี้

1. หลักฐานตัวตนของชนชาติมลายูมีอยู่บนพื้นที่แห่งนี้มีความชัดเจนมาก แต่การเปลี่ยนของรัฐไทยส่งผลให้เกิดความกดดันต่อประชาชนชาวมลายูในพื้นที่ จนเกิดขบวนการเรียกร้องในกูปบารมีและสิทธิของพวกเขา และเกิดการดำเนินการเป็นระยะ ๆ

2. การเรียกร้องดังกล่าวเมื่อถึงช่วงปีใดปีหนึ่งเกิดการเปลี่ยนในบางองค์กร ในมิติการต่อสู้และเกิดองค์กรเรียกร้องสู่สันติประจวบเหมาะกับความเข้าใจในบัญญัติของศาสนาอิสลามนำสังคมสู่สันติภาพ

3. การกำหนดนโยบายของรัฐให้ชัดเจนควรต้องคำนึงถึงปัจจัยความเหมาะสมของกลุ่มประชากรในพื้นที่เป้าหมาย จะต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง และไม่ขัดแย้งต่อความเชื่อ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ และประเพณีท้องถิ่น และต้องเข้าใจลักษณะสังคมในระดับพื้นที่ได้รับความร่วมมือจากท้องถิ่นและความร่วมมือ จากกลุ่มต่าง ๆ

4. ผลงานทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งบทเรียนต่างประเทศที่มีบริบทคล้ายคลึงกับประเทศไทย โดยนำมาสังเคราะห์ เพื่อสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมในเชิงทฤษฎีได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทัศนะของคนไทยและคนมาเลเซีย ที่อยู่ชายแดนระหว่างสองประเทศต่อผลกระทบ ของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะการถือสองสัญชาติและการเข้า-ออก ประเทศอย่างผิดกฎหมาย เห็นถึงวิธีการที่สามารถส่งเสริมให้เกิดสันติภาพได้อย่างไร

2. ควรศึกษาทัศนะของผู้กระทำผิดในคดีความมั่นคงที่ยอมเข้าร่วมโครงการพาดนกลับ บ้างว่าผลตอบรับหลังจากเข้าร่วมโครงการเป็นเช่นไรเห็นถึงวิธีการสร้างสันติภาพอย่างไร

บรรณานุกรม

- ครองชัย หัตถดา.2541. ปาตานี : *โครงการปาตานีศึกษา*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ครองชัย หัตถดา.2552. *ลังกาสุกะ: ประวัติศาสตร์ยุคต้นของชายแดนใต้*. ปาตานี: ภูรีปริทัศน์ซ้อบ.
- ครองชัย หัตถดา. 2553. *มัลลียัตกรือเซะ มรดกอารยธรรมปาตานี*. หน่วยวิจัยภูมิภาคศึกษา ภาควิชา ภูมิศาสตร์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปาตานี.
- ครองชัย หัตถดา. 2561. *ทบทวนประวัติศาสตร์ปัต(ปา)ตานี: มุมมองที่แตกต่างหลากหลาย*. รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
- ซาคารียา บินญูซุฟ.2560. *พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปลดปล่อยสหปาตานีในความขัดแย้งในพื้นที่ชายแดนใต้/ปาตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ซากีเย พิทักษ์คุณพล, แพร ศิริศักดิ์ ต่าเก็ง, ชญานิษฐ์ พูลยรัตน์ และ ฮาฟิส สาและ. 2558. *การต่อสู้ที่ ปาตานีของวันกาเดร์*. ปาตานี: โครงการจัดพิมพ์ดีพบุคส์ (Deepbook) ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. 2550. *สังเขปประวัติศาสตร์ปาตานีในมลายูศึกษา: ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาชน มลายูมุสลิมภาคใต้*. สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2547. *รัฐปาตานีในศรีวิชัยเก่าแก่กว่ารัฐสุโขทัยในประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม.
- เสนีย์อนุชิต ถาวรเศรษฐ์.2547. *สยามประเทศไม่ได้เริ่มต้นที่สุโขทัย (พ.ศ.1202 – พ.ศ.1230)*. พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพฯ : เอส. พี.เอช พรินติ้ง.
- อารีฟิน บินจิ.2556. *ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ศรีวิชัย*.รายงานการการสัมมนา. กองโบราณคดี กรมศิลปากร.
- อารีฟิน บินจิ ชูฮัยมีย์ อิลมาแอล. 2550. *ปาตานีประวัติศาสตร์และการเมืองในโลกมลายู*. สงขลา : มูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้.
- Asmah Hj. Omar.1992. *The linguistic scenery in Malaysia*. public by: R. & Tabouret-Keller, Studies Smoliz, J.
- Asmah Hj. Omar. 1982. *Nahu Melayu Mutakhir*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan. Pustaka.

Harrison Brian. 1967. *South – East Asia : a short history*, Publisher: Macmillan & Co. Publication.

Ibrahim Syukri. 1985. *Sejarah kerajaan Melayu Patani Edisi Rumi*. Published. published Penerbit.

Majlis Permesyaratan Rakyat Melayu Patani (The Patani Malay Consultative Congress),
Hidup Mati Bangsa Melayu Patani.

Ramli Ahmad. 1975. *Pergerakan Pembebasan Patani, Latihan Ilmiah unuk Ijazah Sarjana Muda*

Sastera (Sejarah) 1975/76, Jabatan Sejarah, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.

Teeuw [and] D.K. Wyatt. 1970. *Hikayat Patani: the story of Patani Public by The Hague: Martinus*

Nijhoff, Edition : 1st ed